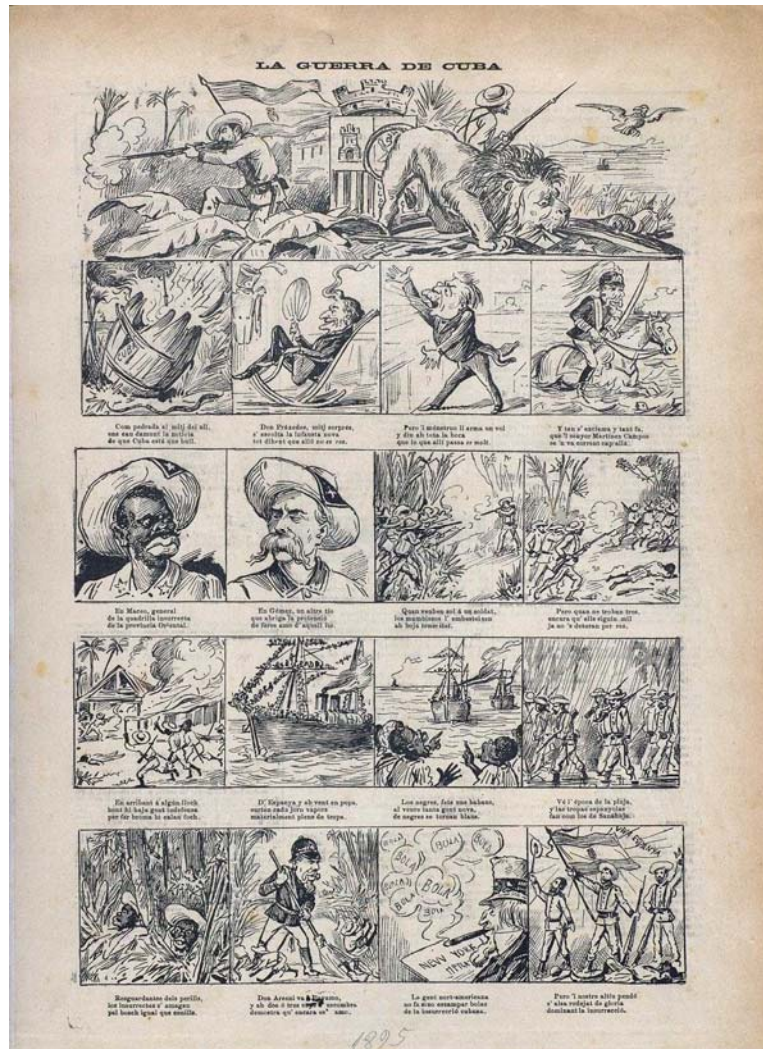

LA GUERRA DE CUBA (III): La Guerra d'Independència (1895-1898)

- Visions des de la metròpoli -

Pseudo-auca satírica de 16 vinyetes sobre la Guerra d'Independència de Cuba (1895-1898) [publicada el 17 d'agost de 1895 a "La Campana de Gràcia", Barcelona]

Autor: No identificat.

[ANC1-160-N-777](#)

Generalitat de Catalunya
Departament
d'Ensenyament

|| A || N || C ||
Arxiu Nacional de Catalunya

Nom alumne/a:	
Grup / Matèria:	
Data:	

1. INTRODUCCIÓ A L'ACTIVITAT

Ara començareu una activitat que ens transportarà a Cuba al segle XIX, una de les últimes colònies que tenia Espanya després que els estats continentals de Sud Amèrica (Veneçuela, Colòmbia, Argentina, Mèxic...) s'haguessin independitzat d'Espanya.

En aquesta activitat, ens fixarem en les causes, el desenvolupament i les conseqüències de la Guerra d'Independència de Cuba (1895-1898). Pararem especial atenció a com es percebia el conflicte des de Catalunya i Espanya. Ni tots els cubans, ni tots els espanyols, ni tots els catalans ho veien igual...

Per mirar d'aclarir tot això, analitzarem diferents auques difoses en la premsa i fragments de textos de persones que van viure el conflicte de prop o van reflexionar-hi.

2. ÀNALISI DE DOCUMENTS

2.1. Auques de la Guerra d'Independència (1895-1898)

A continuació es presenten tres documents. Observeu-los i responeu les preguntes. Per fer-ho, us serà útil consultar el [resum de la història de la colònia i de la Guerra de Cuba](#).

Doc. 1

Pseudo-auca satírica de 16 vinyetes sobre la Guerra d'Independència de Cuba (1895-1898)
[publicada el 17 d'agost de 1895 a "La Campana de Gràcia", Barcelona]
Autor: desconegut.
[ANC1-160-N-777](#)

Treball individual

- Elabora la [fitxa d'identificació](#) del document.
- Què simbolitza el lleó de l'encapçalament? Pots consultar-ho en el [següent enllaç](#).

- En la segona i tercera vinyeta apareixen dos polítics espanyols. Són els líders dels dos partits polítics que s'alternaven en el poder durant el sistema de la Restauració (1875-1923). Busca qui són, resumeix-ne la seva biografia i digues quina postura adopten respecte la insurrecció cubana segons es relata a les vinyetes.

Nom del líder:	Vinyetes en què apareix:
Partit polític:	
Biografia:	
Segons el document, quina postura adopta respecte la insurrecció ?	

Nom del líder:	Vinyetes en què apareix:
Partit polític:	
Biografia:	
Segons el document, quina postura adopta respecte la insurrecció ?	

- En les vinyetes cinc i sis apareixen dos líders cubans. Busca qui són i resumeix-ne la seva biografia.

Nom del líder: Partit polític:	Vinyetes en què apareix:
Biografia:	
Segons el document, quina postura adopta respecte la insurrecció ?	

Nom del líder: Partit polític:	Vinyetes en què apareix:
Biografia:	
Segons el document, quina postura adopta respecte la insurrecció ?	

- Busca les vinyetes en les que aparegui l'exèrcit espanyol i cubà. Com són caracteritzats uns i altres?

Exèrcit cubà

Exèrcit espanyol

- Com són caracteritzades les persones d'origen o ascendència africana?

- Què es diu dels nord-americans?

- Busca la biografia de William Randolph Hearst. Quina tendència va iniciar, en el seu àmbit de treball, enmig de la Guerra de Cuba?

- Creus que dona una visió optimista o pessimista de les possibilitats d'Espanya de guanyar la guerra?

Treball en grup

- Analitzeu críticament el document i anoteu-ne les principals conclusions (Podeu utilitzar la guia que us ofereixen aquestes [fitxes](#) per realitzar aquesta anàlisi crítica)

Doc. 2

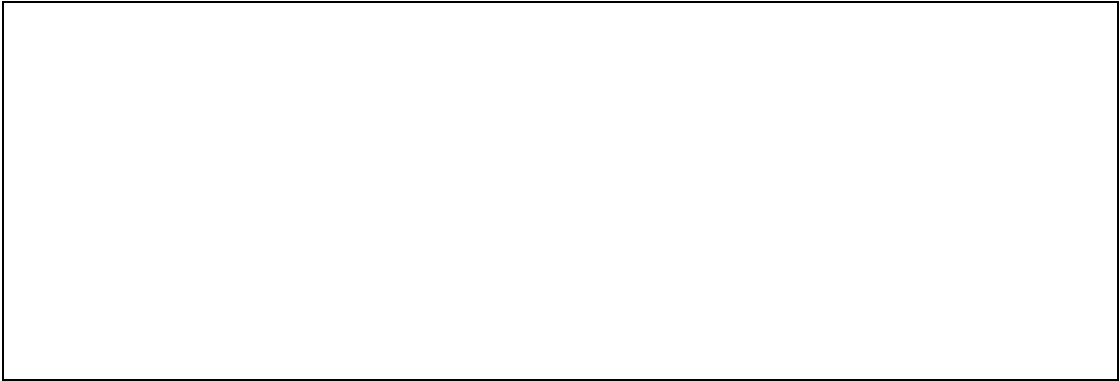
Pseudo-epica satírica de 20 vinyetes sobre la Guerra d'Independència de Cuba (1895-1898)
[publicada entorn 1896 a "La Campana de Gràcia", Barcelona]
Autor: no identificat..
[ANC1-160-N-778](#)

Treball individual

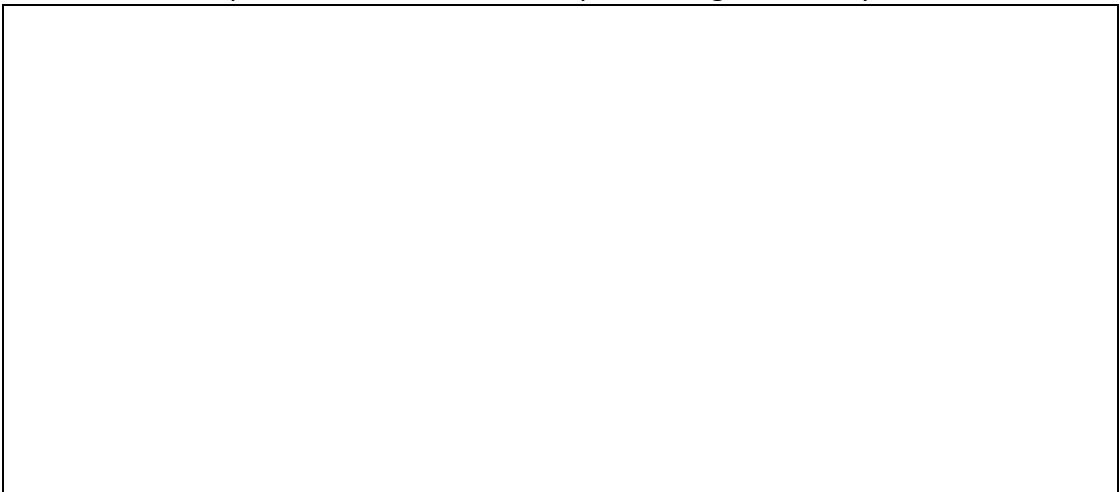
- Elabora la [fitxa d'identificació](#) del document.
- En les primeres vinyetes, com es diu que reaccionen l'Estat i l'Església d'Espanya davant la insurrecció cubana?

- Hi ha alguna vinyeta en que es vegin les conseqüències que té la guerra per l'Estat espanyol? Quines són les conseqüències que s'assenyalen?

- En les últimes vinyetes, quines són les actituds del govern davant la insurrecció?

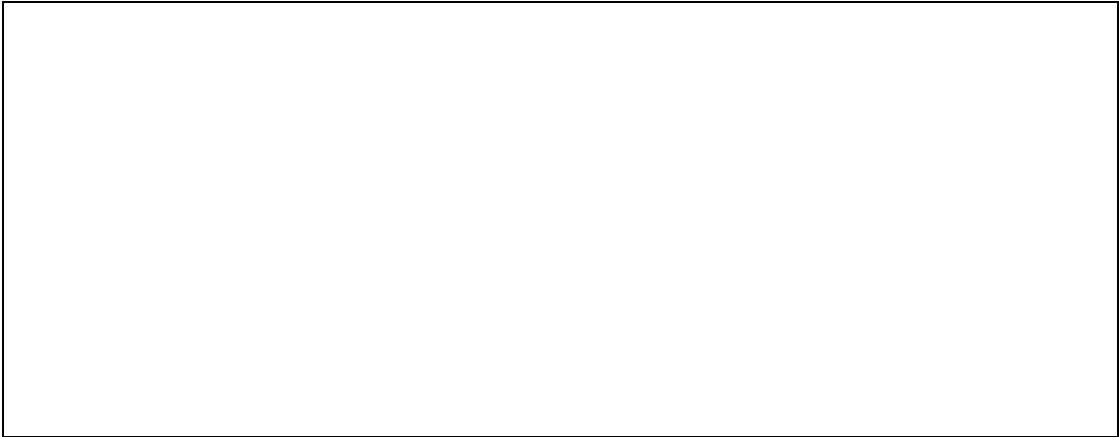
- Què es diu del Capità General Martínez Campos? I del general Weyler?

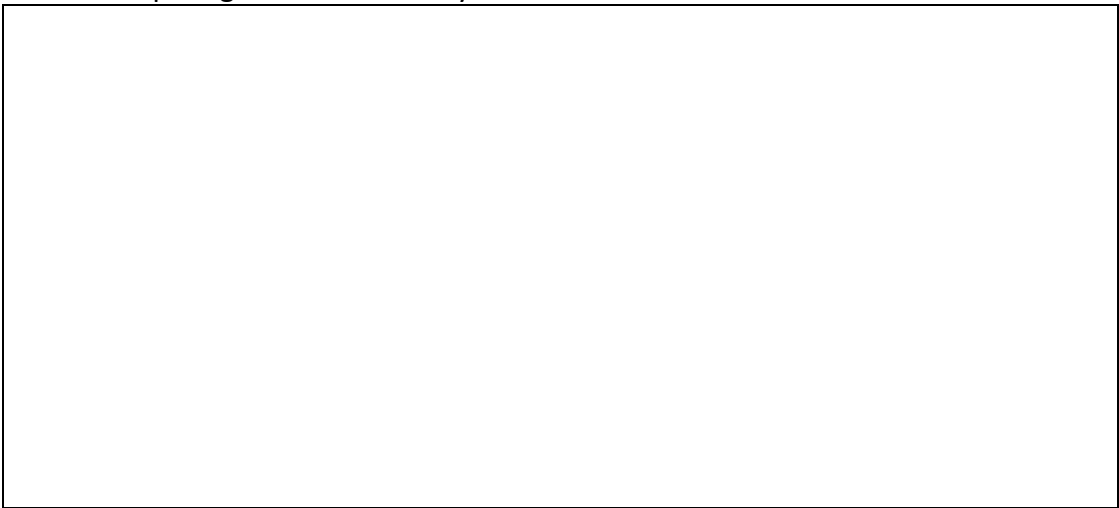
- Apareix cap referència a la repressió practicada de forma indiscriminada en les zones rebels?

- Quines referències és fan dels EUA i la seva posició davant el conflicte?

- Què creus que significa l'última vinyeta?

- Creus que dona una visió optimista o pessimista de les possibilitats d'Espanya de guanyar la guerra?

Treball en grup

- Analitzeu críticament el document i anoteu-ne les principals conclusions (Podeu utilitzar la guia que us ofereixen aquestes [fitxes](#) per realitzar aquesta anàlisi crítica)

Doc. 3

Pseudo-auca de 35 vinyetes, amb una de més gran al centre, de l'arribada dels voluntaris catalans de Cuba a Barcelona.

[1898?]

Autor: no identificat.

[ANC1-160-N-678](#)

- Elaboreu la [fitxa d'identificació](#) del document.
- Com rep la gent de Barcelona als voluntaris?

- Com són descrits els voluntaris catalans?

- Què fan els familiars dels soldats?

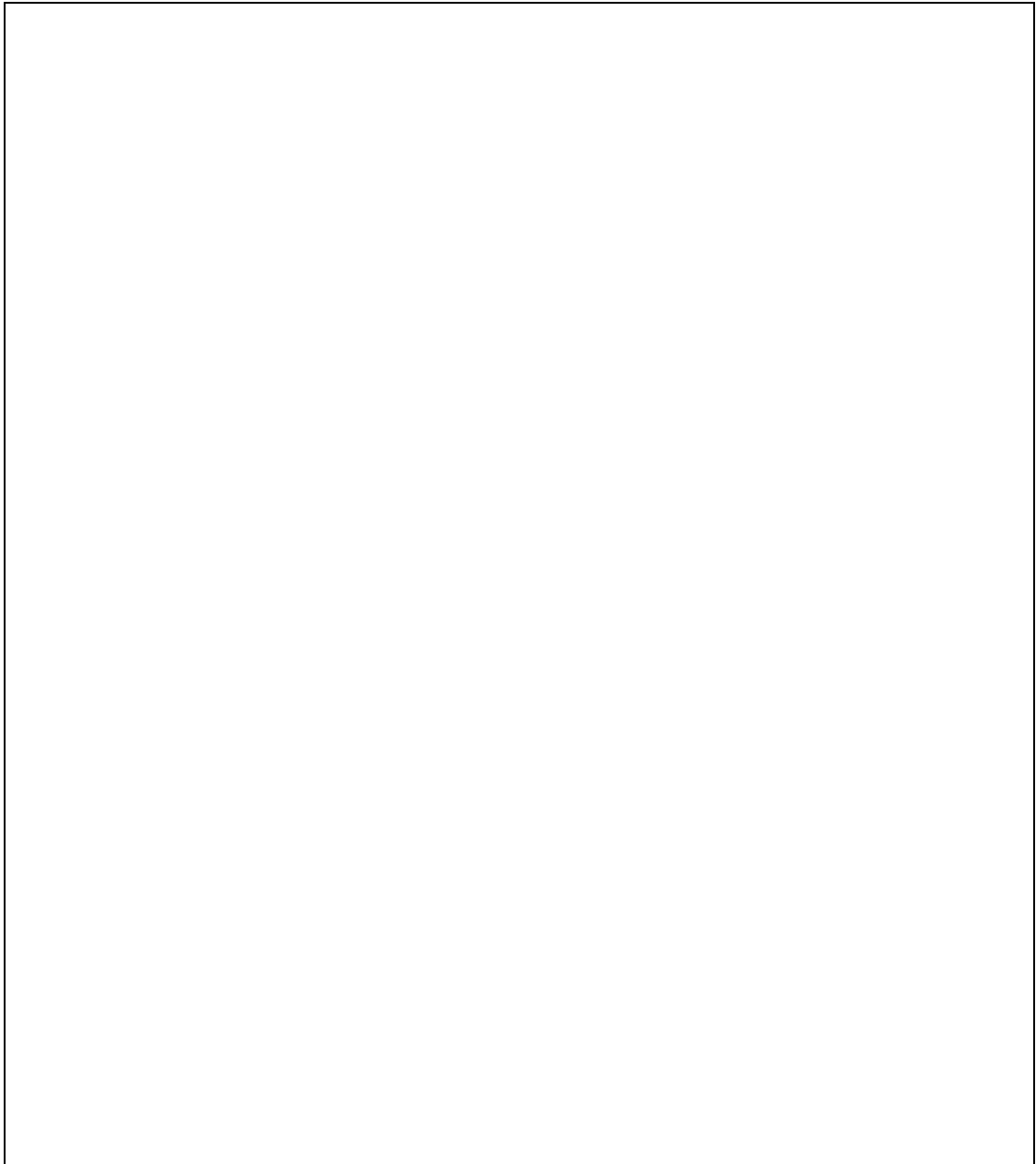
- Tornen tots els voluntaris? Els que tornen, ho fan tots en les mateixes condicions?

- Es diu res de la insurrecció cubana i del seu resultat?

- Què creus que significa l'última vinyeta?

Treball en grup

- Analitzeu críticament el document i anoteu-ne les principals conclusions (Podeu utilitzar la guia que us ofereixen aquestes [fitxes](#) per realitzar aquesta anàlisi crítica)

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for students to take notes or write conclusions during their group work.

2.2. Les memòries de la Guerra de Cuba d'un soldat català

En les auques hem vist que es donava una determinada visió de la guerra i dels exèrcits espanyols mobilitzats. Ara, veurem dos fragments de les memòries d'un jove soldat català en la Guerra d'Independència (1895-1898): **Josep Conangla i Fontanilles**.

Treball individual

2.2.1. Busca una biografia de Josep Conangla. Fes-ne un breu resum:

	Josep Conangla i Fontanilles:
Retrat de Josep Conangla i Fontanilles Autor/s: Del Pino y Garcia [1914]. ANC1-450-N-4	

2.2.2. Llegeix els fragments seleccionats del seu llibre *Memorias de mi Juventud* i responeu les preguntes que se us formulen a continuació (en alguns casos, haureu de buscar informació per Internet):

Fragment 1: [ANC1-450-T-28](#), Josep Conangla, *Memorias de mi juventud*, de la pàg. 63 a la 65.

- Què era el sistema de reclutament per quintes? Tothom estava obligat a servir a l'exèrcit? (Pots treure informació del [següent enllaç](#))

- Qui eren els *mambises* (en català mambí o mambisos)? D'on prové el nom?

- Quina diu Conangla que era l'actitud de la majoria de reclutes forçosos envers els *mambises*?

- Creu Conangla que els soldats forçosos són responsables de la guerra?

- Hi havia soldats convençuts de la necessitat i bondat de les raons que movien l'exèrcit espanyol? A què ho atribueix l'autor?

- Com descriu els cossos de Voluntaris?

Fragment 2

mateix doc., [ANC1-450-T-28](#), de la pàg. 57 a la 59.

- Què diu Conangla de la política de guerra de l'exèrcit espanyol en zones properes als rebels?

- Què es feia amb la població que es trobava en zones rebels?

- Quin general va aplicar aquesta política de terra cremada i camps de concentració?

- Quins objectius creus que podia tenir aquesta política de guerra?

- Coneixes altres conflictes en els que s'hagi tancat a persones en camps de concentració? Quins?

Treball en grup

- Analitzeu críticament el document i anoteu-ne les principals conclusions (Podeu utilitzar la guia que us ofereixen aquestes [fitxes](#) per realitzar aquesta anàlisi crítica)

3. CONSEQÜÈNCIES

La majoria de relacions comercials de la colònia de Cuba, a finals del segle XIX, anaven cap als EUA. De fet, a banda de la guerra en sí, la pèrdua de Cuba no va suposar un gran problema econòmic per Espanya. Sí que va suposar un sotrac en altres aspectes (soldats morts, pèrdua simbòlica de l'última colònia americana, desastre militar i polític...).

Treball individual

- Busca informació a Internet sobre el **Regeneracionisme** i sobre la **Generació del 98**. Descriu els dos moviments (tipus de moviment –cultural, literari, polític...-, orígens, principals característiques, autors més destacats...)

- Regeneracionisme:

- Generació del 98:

Cuba, per la seva banda, va esdevenir un Estat independent el 1902. Les relacions comercials amb els EUA es van intensificar molt, en bona mesura, per les pressions dels nord-americans, fixades, per exemple, amb l'[Esmena Platt](#). Fins el punt que, de 1902 a 1952 s'ha parlat de període neo-colonial.

- Sabries dir quin govern, i de quin tipus, hi ha actualment a l'illa? Si no, busca-ho.

- Quan es va instal·lar aquest govern?

- Perquè es va produir aquella revolució? Esmenta, molt breument, les causes i els arguments del revoltats (et pot servir el [següent enllaç](#))

- Creus que hi ha alguna similitud o continuïtat entre les lluites de la Guerra de Cuba i la Revolució Cubana de 1959?

4. CONCLUSIONS

Respon individualment i de forma concisa les preguntes següents:

- Perquè es van revoltar els revolucionaris cubans del segle XIX?

- Quines van ser les respostes que van donar els governs espanyols davant les demandes de reformes dels criolls? I davant les revoltes?

- Quins van ser els principals líders cubans de la Guerra de la independència?

- Quina visió de la Guerra de Cuba donen els documents estudiats?

Doc. 1 (auca 1 de la Guerra de la Independència de Cuba)

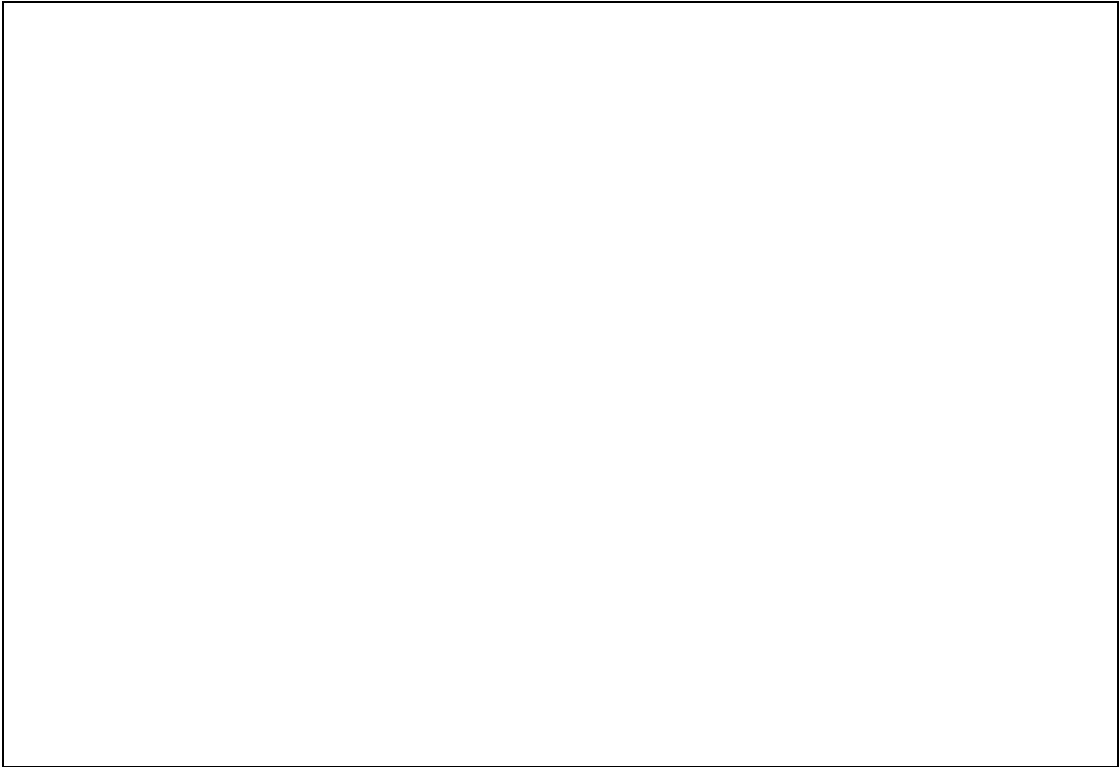
Doc. 2 (auca 2 de la Guerra de la Independència de Cuba)

Doc. 3 (auca del retorn dels voluntaris catalans)

Doc. 4 (memòries de la guerra de Cuba de Josep Conangla)

- Què has après de la Guerra de Cuba? Què t'ha sorprès més?

- Quina opinió t'has format de la Guerra de Cuba (dels motius dels revolucionaris, de la política del govern espanyol, de la visió que es tenia des de la metròpoli...)? Elabora un [text augmentatiu](#).

- Creus que es pot establir algun paral·lelisme amb algun conflicte polític actual? Busca'n algun i assenjala'n les similituds i diferències amb la Guerra de Cuba.

